

NGÔN NGỮ HỌC VÀ VIỆT NGỮ HỌC

MỘT SỐ TRÒ CHƠI PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ CHO TRẺ EM VIỆT NAM TẠI NƯỚC NGOÀI TRÊN NỀN TẢNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

NGUYỄN THỊ HỒNG NGÂN* - TRẦN THỊ THU HÀ**

TÓM TẮT: Người Việt Nam tại nước ngoài là một bộ phận không thể thiếu của dân tộc Việt Nam. Việc giảng dạy tiếng Việt cho người Việt Nam tại nước ngoài giúp họ bảo tồn ngôn ngữ và văn hóa Việt, giúp họ kết nối với quê hương là nhiệm vụ trọng tâm mà Đảng và Nhà nước đặt ra. Hiện nay có nhiều kênh truyền hình, truyền thanh, các trung tâm tiếng Việt ở nước ngoài...tham gia vào việc giảng dạy này, tuy nhiên do điều kiện khách quan lẫn chủ quan việc giảng dạy chưa thực sự thu hút được trẻ em. Với sự hỗ trợ của nền tảng công nghệ, nhiều giáo viên trong nước đã tham gia giảng dạy trực tuyến cho học sinh với nhiều cải tiến và đổi mới về hình thức dạy học. Bài viết giới thiệu các trò chơi nhằm phát triển ngôn ngữ cho trẻ em người Việt Nam tại nước ngoài trên nền tảng công nghệ thông tin như: Kahoot, Quizizz, Wordwall, Gimkit, trò chơi qua Powerpoint...giúp cho trẻ hứng thú hơn trong việc học tiếng Việt.

TỪ KHÓA: tiếng Việt; dạy học; nước ngoài; trẻ em; công nghệ; trò chơi; hứng thú.

NHẬN BÀI: 17/9/2022.

BIÊN TẬP-CHỈNH SỬA-DUYỆT ĐĂNG: 12/10/2022

1. Mở đầu

Theo số liệu của báo Nhân dân năm 2020, trên thế giới có 5,3 triệu người Việt phân bố trên 130 nước và vùng lãnh thổ. Tuy nhiên, có một thực tế mà các thế hệ thứ hai, thứ ba,...sinh ra và lớn lên ở nước ngoài không biết tiếng Việt hoặc không quan tâm đến tiếng mẹ đẻ, vì vậy, việc duy trì và truyền bá tiếng Việt có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với việc giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc cũng như đối với chính sự tồn tại của cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài. Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước luôn xác định rõ là, hỗ trợ kiều bào giữ gìn tiếng Việt là một trong những nhiệm vụ quan trọng, có ý nghĩa lâu dài trong công tác cộng đồng. Đối với trẻ em - thế hệ trẻ kiều bào, đó còn là một nhiệm vụ mang tính chất “trồng người” có ý nghĩa chiến lược giúp thế hệ trẻ thêm gắn bó với quê hương.

Thông tư 28/2018/TT-BGDĐT đã ban hành làm cơ sở cho việc đánh giá trình độ tiếng Việt của người học, qua đó cũng định hướng cho việc giảng dạy của giáo viên. Đảng và Nhà nước cũng có những kênh truyền hình giảng dạy tiếng Việt cho người Việt tại nước ngoài nhưng chương trình này chưa có tính phân hóa đối tượng học. Trên thế giới, đã có rất nhiều trung tâm dạy tiếng Việt được mở ra nhằm giúp con em kiều bào học tập tuy nhiên, các cơ sở tại đây thường có quy mô nhỏ, mang tính tự phát, vật chất và thiết bị dạy học còn thiếu thốn, đội ngũ giáo viên chưa được quan tâm nhiều về chất lượng và phương pháp giảng dạy, số lượng người học còn hạn chế. Với sự phát triển của khoa học công nghệ, hiện nay hình thức dạy trực tuyến qua các phần mềm, ứng dụng đã mang lại rất nhiều lợi ích cho cả người dạy và người học. Nhờ thành tựu của khoa học kỹ thuật mà nhiều giáo viên tại Việt Nam có thể tham gia giảng dạy tiếng Việt online trên khắp thế giới. Nhiều giáo viên đã cố gắng cải tiến phương pháp dạy học để việc truyền đạt tiếng Việt cho con em kiều bào hiệu quả hơn.

Với đặc thù lứa tuổi, trẻ em học và chơi, chơi mà học, nhưng trò chơi trong giáo dục phát huy hiệu quả cao trong việc học tập tiếng Việt. Tuy nhiên, do sinh sống ở nước ngoài nên môi trường giao tiếp hạn hẹp, trẻ em khó có thể phát triển các kỹ năng tiếng Việt. Chính vì thế, thông qua phần mềm, trò chơi - một dạng thức học tập đặc biệt cũng được các giáo viên triệt để áp dụng. Tham gia vào trò chơi qua các phần mềm công nghệ, học sinh sẽ phát huy các kỹ năng giao tiếp. Bài viết này sẽ giới thiệu một số phần mềm công nghệ mà ở đó không chỉ giúp cho việc dạy học có hiệu quả mà còn có thể khai thác các trò chơi giúp ích cho việc phát triển các kỹ năng ngôn ngữ cho trẻ em.

2. Nội dung

2.1. Các kênh truyền thanh, truyền hình dạy tiếng Việt cho người Việt Nam tại nước ngoài

* TS; Trường Đại học Sư phạm Hà Nội; Email: nganths@hnue.edu.vn

** Trường Hữu Nghị 80; Email: thuhattvhn80@gmail.com

Hiện nay, có các kênh truyền hình phục vụ cho việc giảng dạy tiếng Việt cho người Việt Nam tại nước ngoài như:

- Kênh truyền hình đối ngoại VTV4: Đây là kênh truyền hình đối ngoại chủ yếu của Đài truyền hình Việt Nam có nhiệm vụ đáp ứng nhu cầu thông tin và văn hóa của cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài. Nhận thức rõ vai trò của ngôn ngữ nên trong thời gian qua VTV4 đã xây dựng nhiều chương trình tiếng Việt cho người lớn và tiếng Việt cho trẻ em, dựa trên hai cuốn sách: “*Tiếng Việt vui*” và “*Quê Việt*” của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

- Đài tiếng nói Việt Nam VOV: Năm 2007, VOV2 - Đài Tiếng nói Việt Nam đã phối hợp với Bộ Giáo dục - Đào tạo triển khai thực hiện việc xây dựng bộ băng đĩa gốc các chương trình dạy tiếng Việt cho người Việt Nam ở nước ngoài. Cho đến nay, VOV2 cũng đã hoàn thiện bộ giáo trình dạy tiếng Việt cho người Việt Nam ở nước ngoài với hàng nghìn trang in (mang đặc trưng phát thanh) với việc thu thanh, phát sóng 200 tiết dạy, tương đương 200 chương trình, mỗi chương trình 15 phút, ở trình độ A1, A2 cho hai đối tượng người lớn và trẻ em.

- Báo điện tử Quê hương Online: Ngay từ 8/1998, chuyên mục *Học tiếng Việt* đã được Ủy ban Nhà nước về người Việt Nam ở nước ngoài đăng tải chính thức trên website của Ủy ban nhằm hỗ trợ cộng đồng trong việc học tiếng Việt, góp phần duy trì ngôn ngữ và văn hóa dân tộc.

Các kênh truyền hình dạy online như trên có vai trò đặc biệt quan trọng đối với việc dạy và học tiếng Việt, tuy nhiên, do không có sự phân hóa đối tượng cũng như hình thức học tập còn thiên về dạy học truyền thống nên hiệu quả chưa thật rõ nét.

2.2. Dạy tiếng Việt trên phần mềm công nghệ

Bên cạnh các kênh truyền thanh, truyền hình, còn có nhiều trung tâm dạy học trực tuyến trên khắp thế giới tham gia vào việc giảng dạy tiếng Việt. Nhờ sự phát triển của công nghệ mà những thành tựu trong giảng dạy được áp dụng. Nhiều giáo viên tại Việt Nam đã tham gia giảng dạy online tại nhiều trung tâm, tại nhiều gia đình người Việt trên thế giới. Với việc dụng những phương pháp dạy học mới trong đó có hình thức là trò chơi, các giáo viên đã giúp cho việc dạy học tiếng Việt cho trẻ em thú vị hơn, hấp dẫn hơn. Một số trò chơi trên Powerpoint và thực hiện qua các bài giảng online qua Zoom hoặc Google Meeting; mở rộng vốn từ, tăng cường kỹ năng giao tiếp qua ứng dụng Kahoot và Wordwall được áp dụng trong việc giảng dạy tiếng Việt và bước đầu tạo được hứng thú cho người học đặc biệt là trẻ em.

2.2.1. Trò chơi dạy học trên nền tảng các phần mềm công nghệ

Với trẻ em, vừa học vừa chơi sẽ mang lại hiệu quả tốt nếu những trò chơi đó phù hợp với lứa tuổi. Đây là trò chơi được người dạy lựa chọn và sử dụng trực tiếp để dạy học. Sử dụng trò chơi đặc biệt là trò chơi trên phần mềm công nghệ được coi là một phương pháp dạy học tích cực trong việc phát triển khả năng ngôn ngữ cho trẻ. Trò chơi vừa là phương pháp học tập vừa là hoạt động giải trí giúp cho mục tiêu dạy học được truyền tải đến người học tự nhiên, dễ hiểu mà nhẹ nhàng. Thông qua các trò chơi, người học được luyện tập làm việc cá nhân, làm việc trong đơn vị nhóm, đơn vị lớp theo sự phân công và với tinh thần hợp tác. Cùng với những hình thức học tập khác, trò chơi tạo cơ hội để học viên học bằng tự hoạt động: tự củng cố kiến thức và tự hoàn thiện kỹ năng. Trò chơi tạo nên sự đa dạng, sinh động trong giờ học, xóa tan sự khô khan và quá nghiêm túc mà đôi khi sự nghiêm túc đó có thể dẫn tới sự nhàm chán, mệt mỏi cho học viên.

Với các phần mềm dạy học trực tuyến, giáo viên có thể đa dạng hình thức tiếp cận kiến thức của học sinh. Không bị giới hạn với nội dung chữ là chủ yếu, giáo viên có thể xây dựng trò chơi online dưới dạng hình ảnh, video... để điều chỉnh phương pháp dạy cho phù hợp với phong cách học tập của học sinh. Việc sử dụng các công nghệ vào giảng dạy, cho phép giáo viên tự do thử nghiệm trong thực tế giảng dạy của họ và khả năng thay đổi nếu không hiệu quả. Dựa trên khả năng tương tác gián tiếp của học sinh với mỗi bài giảng, giáo viên sẽ có những điều chỉnh nội dung phù hợp. Các phần mềm giáo dục trực tuyến cho phép giáo viên theo dõi và đánh giá về sự tiến bộ của người học. Nguyên tắc xây dựng trò chơi online của chúng tôi là đảm bảo tính mục đích, tính đa dạng, tính phát triển, tính hấp dẫn và tính phù hợp.

Trò chơi online được tiến hành dưới nhiều hình thức khác nhau, qua các ứng dụng khác nhau, ví dụ các trò chơi trực tuyến như: Kahoot, Quizizz, Wordwall, Gimkit, trò chơi qua Powerpoint...Sau

đây, chúng tôi xin giới thiệu một số hình thức trò chơi online phát triển vốn từ trên nền tảng các phần mềm dạy học trực tuyến.

2.2.2. Một số trò chơi phát triển ngôn ngữ trên nền tảng công nghệ

2.2.2.1. Trò chơi trên Powerpoint

Phần mềm Powerpoint là một trong những phần mềm có thể mạnh, linh hoạt, dễ sử dụng. Vì thế, người dạy có thể thiết kế một cách dễ dàng và người học cũng vẫn được tương tác nhịp nhàng với giáo viên. Việc học tập sẽ hiệu quả hơn rất nhiều nếu giáo viên kết hợp việc truyền đạt kiến thức và sử dụng kết hợp trò chơi trên Powerpoint. Để thực hiện tốt các trò chơi online trên Powerpoint cần phải thực hiện theo các bước sau:

Bước 1: Xác định được mục tiêu khi thiết kế trò chơi.

Bước 2: Lựa chọn trò chơi phù hợp với mục tiêu đặt ra để có thể đạt kết quả tốt nhất.

Bước 3: Chuẩn bị hệ thống câu hỏi phù hợp, tùy thuộc vào trò chơi và nội dung có thể phân chia nhóm sao cho phù hợp.

Bước 4: Phổ biến cách chơi, luật chơi, hướng dẫn chơi thử.

Bước 5: Tiến hành trò chơi

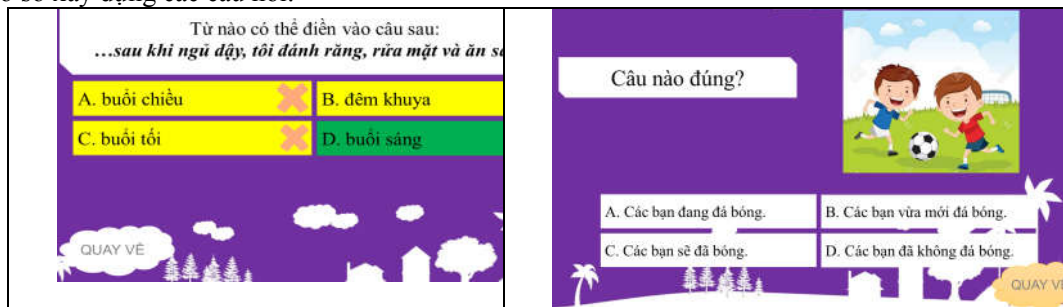
Bước 6: Nhận xét học sinh sau khi tham gia.

Sau đây là một số trò chơi trên Powerpoint:

(i) Trò chơi vòng quay kì diệu

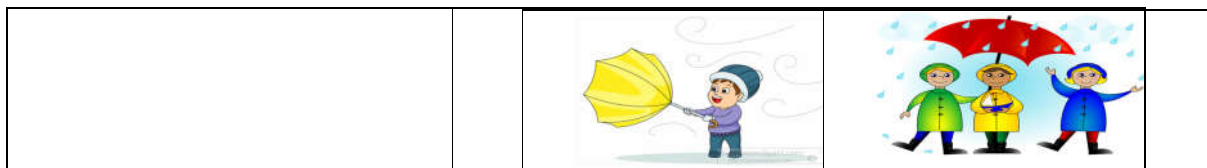

Hiện nay có rất nhiều bài giới thiệu hướng dẫn tạo trò chơi vòng quay trên ứng dụng Powerpoint trên cơ sở xây dựng các câu hỏi.

(ii) Trò chơi đuổi hình bắt chữ

2.2.2.2. Các trò chơi trên ứng dụng Wordwall

Wordwall là ứng dụng đơn giản, được sử dụng linh hoạt cả trong ngoài giờ học trên lớp. giáo viên có thể chủ động cài đặt thời gian cho học sinh làm bài, và cũng có thể kiểm tra số lượng học sinh cũng như điểm số học sinh sau khi làm xong. Để có thể thực hiện được, giáo viên cần phải tiên các bước sau:

Bước 1: Truy cập vào trang chủ Wordwall, đăng kí tài khoản theo mail.

Bước 2: Sau khi đăng nhập thành công, trên màn hình thay đổi giao diện mới mới hệ thống 32 trò chơi.

Bước 3: Giáo viên lựa chọn trò chơi, hình thức chơi sao cho phù hợp với mục tiêu bài học và tạo câu hỏi. Khi tạo xong có thể bổ sung một số thao tác: hẹn ngày giờ làm bài.

Bước 4: Copy link gửi đến học sinh.

Chúng tôi xin đưa ra hệ thống câu hỏi cho một số trò chơi trên ứng dụng Wordwall.

Một số trò chơi trên Wordwall

(i) *Đố vui:*

(ii) *Kéo thả*

0:04

Các từ trạng thái tích cực

Các từ chỉ trạng thái tiêu cực

Nộp Câu Trả Lời

2.2.2.3. Các trò chơi trên ứng dụng Kahoot

Trong các ứng dụng trò chơi, có lẽ Kahoot là quen thuộc nhất đối với người dạy. Là một ứng dụng thực hiện một cách nhanh gọn, đơn giản, có thể áp dụng cho mọi đối tượng, và có thể chơi trực tuyến qua Zoom và Google meeting. Giáo viên có thể sử dụng nhiều hình thức đặt câu hỏi, câu đố cho học sinh, có thể kết hợp với nghe và hình ảnh một cách rất thuận lợi.

Để thực hiện được ứng dụng này, người dạy cần chú ý các bước như sau

Bước 1: Tạo tài khoản trên Kahoot. com

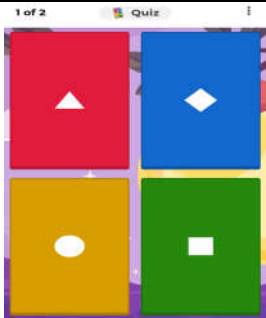
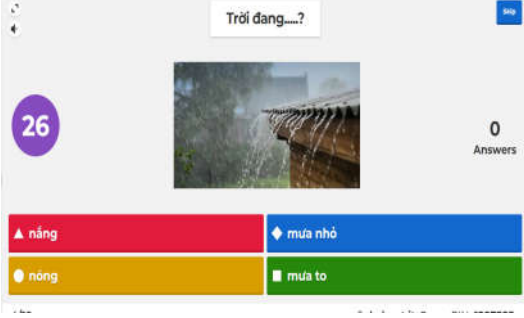
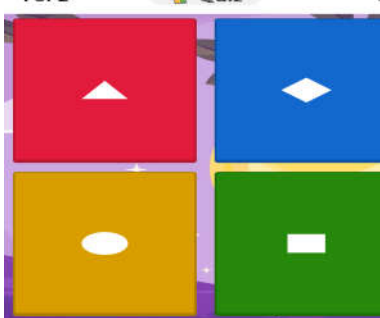
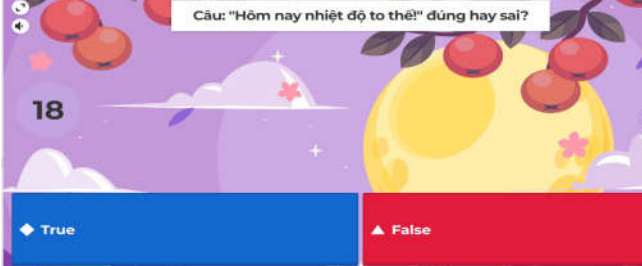
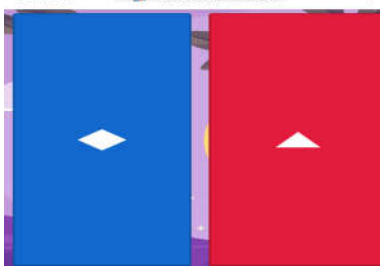
Bước 2: Xác định mục tiêu cần đạt sau khi cho học sinh chơi.

Bước 3: Xây dựng câu hỏi, lựa chọn hình thức hỏi sao cho phù hợp với mục tiêu. Chú ý thời gian trả lời câu hỏi, nếu có nghe phải chú ý đến đường link bài nghe.

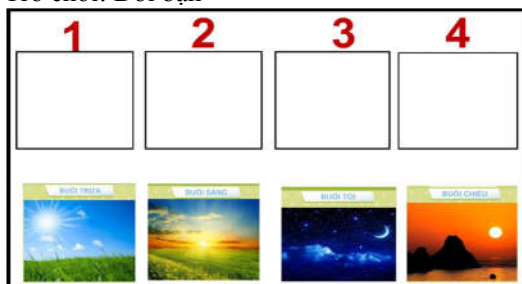
Bước 4: Tổng kết, nhận xét sau khi chơi.

Một số trò chơi minh họa trên ứng dụng Kahoot:

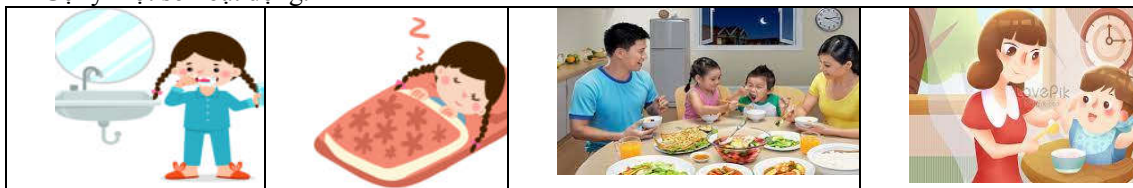
Đây là một ứng dụng rất hữu ích khi giáo viên dạy trực tuyến vì có thể cho người học làm trực tiếp qua giờ học, giáo viên có thể kiểm tra được số người làm nhanh, làm đúng. Sau khi học sinh trả lời có thể tổng kết điểm theo số thứ tự. Tuy nhiên, cũng sẽ có một số trường hợp học sinh trả lời có sự giúp đỡ của bố mẹ bên cạnh. Sau khi giáo viên cung cấp PIN, hai bên máy tính của giáo viên và học sinh như sau:

Máy giáo viên	Máy học sinh
	
	
	

Trò chơi: Đôi bạn

Gợi ý một số hoạt động:

Trên đây là một số trò chơi ngôn ngữ được ứng dụng từ các phần mềm dạy học trực tuyến. Tùy vào mục đích bài học mà có thể khai thác các trò chơi khác nhau giúp cho trẻ em hứng thú hơn trong việc học tiếng Việt nhất là trong điều kiện môi trường học tập đặc thù của trẻ em Việt Nam tại nước ngoài.

3. Kết luận

Để đáp ứng tình hình dạy học tiếng Việt cho trẻ em Việt Nam tại nước ngoài, bài viết đã giới thiệu một trò chơi trên nền tảng công nghệ hiện đại hiện nay. Đây mới là cố gắng ban đầu của chúng tôi - những người đang trực tiếp giảng dạy tiếng Việt online cho trẻ em Việt Nam tại nước ngoài tại nhiều trung tâm trên thế giới. Thiết nghĩ, đây cũng là một hình thức mới nên cần phải đầu tư nhiều công sức hơn nữa. Từ kết quả ban đầu này, chúng tôi hi vọng sẽ có những nghiên cứu sâu hơn để việc giảng dạy tiếng Việt cho người Việt Nam tại nước ngoài đạt hiệu quả cao hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đỗ Hữu Châu (2002), *Từ vựng ngữ nghĩa tiếng Việt*, Nxb Giáo dục.
2. Đỗ Hữu Châu (1998), *Cơ sở ngữ nghĩa học tiếng Việt*, Nxb Giáo dục.
3. Phạm Thị Châu - Nguyễn Tuyết Oanh - Trần Thị Sinh (2002), *Giáo dục học Mầm non*. Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
4. Nguyễn Thiện Giáp (2018), *Từ và từ vựng học tiếng Việt*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
5. Phạm Văn Lam - Lương Thị Hiền (2016), *Phát triển năng lực tư duy - ngôn ngữ dành cho học sinh Tiểu học*. Nxb Giáo dục Việt Nam.
6. Bùi Sĩ Tụng - Trần Quang Đức (2004), *150 trò chơi thiếu nhi*, Nxb Giáo dục.

Some games to develop language acquisition for overseas Vietnamese children basing on information technology platforms

Abstract: Overseas Vietnamese are an indispensable part of the Vietnamese nation. Teaching Vietnamese to overseas Vietnamese helps them preserve the Vietnamese language and culture, and helps them connect with their homeland, which is a principal task set by the Party and State. Currently, there are many TV channels, radio stations, Vietnamese language centers abroad, etc. involving in this kind of teaching, however, the conditions of the teaching (both objectively and subjectively) have not really attracted children. With the support of technology platforms, many domestic teachers have participated in online teaching for students with many new improvements, changes and innovations in teaching methods. The article introduces games to develop language for Vietnamese children abroad on information technology platforms such as Kahoot, Quizizz, Wordwall, Gimkit, games via Powerpoint to motivate and inspire children to learn Vietnamese.

Key words: Vietnamese; teaching; foreign; children; technology; game; motivation; interest.